

Summarium

Breviter narratur de bellis a Romanis imperatoribus in Britannia gestis, a Claudio usque ad Severum.

De Britannia a Romanis subiecta et defensa¹

Anno ab Urbe condita DCCXCVIII Claudius, imperator ab Augusto quartus, *volens* se ipsum utilem reipublicae ostendere principem, bellum ubique tulit et victoriam quaesivit. Itaque bellum in Britanniam movit; ideo insulam petivit, quam, neque ante Iulium Caesarem, neque post eum, **quisquam** adire ausus erat, ibique sine ullo proelio ac sanguine intra paucissimos dies plurimam insulae partem in deditionem recepit. Orcades etiam insulas, *ultra Britanniam in Oceano positas*, Romano adiecit imperio, ac sexto, quam profectus erat, mense Romam rediit, filioque suo ‘Britannicum’ nomen inposuit. **Hoc** autem bellum quarto imperii sui anno gessit.

Ab eodem Claudio Vespasianus, *qui post Neronem imperavit, in Britanniam missus*, etiam Vectam insulam, Britanniae proximam, Romanorum imperio adiecit. *Succedens autem Claudio in imperium Nero*, nihil omnino in re militari ausus est: ideo, inter alia Romani multa regni detrimenta, Britanniam fere totam amisit; nam, *Nerone imperatore*, duo nobilissima oppida Britanniae capta atque subversa sunt ab hostibus.

Hadrianus imperator murum, **quod** et vallum dicitur, fecit *ad Britanniam defendendam*; Severus autem imperator, *cum vidisset*, magnis gravibusque proeliis saepe gestis, partem insulae Britanniae ab indomitis gentibus receptam esse, vallo **defendendam** insulam putavit. Itaque Severus magnam fossam fortissimumque vallum turribus munitum a mari ad mare duxit. Severus apud Eboracum urbem morbo mortuus est. Reliquit duos filios, Bassianum et Getam; Bassianus ‘Antonium’ cognomen habuit et regno potitus est; imperium solus gessit et ‘Caracalla’ a populo vocatus est.

adicio, is, ieci, iectum, ěre

addĕre

in deditionem recipĕre

victor dux “accipit in deditionem/potestatem” terras de victis hostibus

detrimentum

damnum

Eboracum

York

fere

quasi

nihil omnino

nihil ullo modo

Orcades

insulae, quae Anglice “Orkney” vocantur

proficiscor, eris, profectus sum, i

abeo

ubique

omni loco

Vecta

insula, quae Anglice “Wight” vocatur

---

¹Verba non usitata post textum explicantur et hoc modo in textu ipso signantur: verbum.

1. Si propone una parafrasi del brano: completala inserendo al posto giusto 13 parole scelte fra quelle elencate dopo il testo (indica il numero nello spazio bianco):

Claudius, qui quartus post Augustum rem Romanam acceperat, voluit se utilem Romanis monstrare; ergo, victoriae desiderio, multos _____ petivit. In Britannos bellum gessit: neque ante Iulium Caesarem neque post eum, _____ imperator ad insulam ivit; Claudius autem paucos dies pugnavit, paucos milites perdidit et, brevi _____, magnam insulae partem subegit. Post Orcadum deditionem, cum _____ revertit, filius eius 'Britannicus' vocatus est. Postea Vespasianus, qui _____ fuit post Neronem, iubente Claudio, in Britanniam _____ et insulam Vectam, quae in mari _____ Britanniam est, cepit. Nero imperator Claudium secutus est, sed fere nullum bellum _____, multa detrimenta imperio Romano intulit et fere totam Britanniam amisit: duae illustres civitates in hostium manus ceciderunt. Post fere L annos Hadrianus imperator voluit Britanniam _____ defendere. Alterum vallum a Severo imperatore aedificatum est, quia propter magna et crudelia proelia pars insulae capta erat a _____ populis. _____ vallum turribus munitus erat et _____ a litore ad litus. Severus obiit morbo apud Eboracum et, _____ eius filiis, Bassianus imperium cepit et Caracalla a Romanis vocatus est.

1. nemo	6. ducebat	11. tempore	16. ducebatur
2. hostes	7. ullus	12. apud	17. fortissimis
3. die	8. cives	13. pro	18. princeps
4. bonis	9. domum	14. eius	19. vallo
5. ex	10. inter	15. inceptit	20. ivit

2. Leggi le seguenti affermazioni riferite al testo e barra la risposta esatta (vero o falso)

1. Claudius voluit Romanorum imperio regiones adicere ut se bonum principem ostenderet	V	F
2. Multi principes insulam Britanniam capere voluerunt, sed Caesar unus eam vicit	V	F
3. Claudius multa proelia cum Britannis commisit ut insulae magnam partem subigeret	V	F
4. Post Britanniam Claudius ipse et Orcades insulas et Vectam cepit	V	F
5. Claudii filius 'Britannicus' vocatus est post Britannicum bellum	V	F
6. Vespasianus in Britanniam ivit, postquam imperatori Neroni successit	V	F
7. Cum Nero nulla proelia in hostes commisisset, Britannia fere tota amissa est	V	F
8. Nero autem nulla alia detrimenta Romanis intulit: eo imperante, duas alias urbes Britanniae Romani ceperunt	V	F
9. Hadrianus Britanniam defendere voluit, sed nihil ad hoc fecit	V	F
10. Severus certior factus est Britanniae partem, post multa et gravia proelia, a fortissimis hostibus captam esse	V	F
11. Vallum, quod Severus aedificavit, longissimum et munitissimum erat	V	F
12. Severus mortuus est in Britannia, quia in morbum inciderat	V	F
13. Bassianus et Gaeta, eius filii, eum secuti sunt in imperium	V	F

3. Scegli la risposta esatta fra quelle proposte:

1. Quis est Claudius?
  - a. Unus ex principibus qui post Augustum imperium ceperunt
  - b. Imperator quem Vespasianus secutus est
  - c. Imperator qui, post Britannicum bellum, insulam vallo defendere voluit
  - d. Imperator qui Britannici filius fuit

2. Cur Claudius Britanniam petivit?
  - a. Quia multi alii in Britanniam post Caesarem iverant
  - b. Quia, victoriam gloriamque volens, multa bella tulit
  - c. Quia Vespasianus iam Vectam insulam imperio Romano adiecerat
  - d. Quia antiqui Romani Britannos vicerant et insulae magnam partem ceperant

3. Quid fecit Nero?
  - a. Nero, vir nullae virtutis, post Claudium princeps fuit, idemque Britanniam amisit
  - b. Nero Britanniam amisit, sed alia bella pro imperio Romano gessit et multas provincias ei adiecit
  - c. Nero Britanniam amisit sed nulla alia mala imperio Romano fecit
  - d. Nero Britanniam amisit sed Vespasianus, ab eo missus, Vectam cepit

4. Quid fecit Severus?
  - a. Severus voluit rursus Britanniam totam capere
  - b. Severus Bassianum et Getam, suos filios, in Britanniam misit, ut eam defenderent
  - c. Severus parvam fossam et vallum cum turribus fecit ut Britanniam defenderet
  - d. Severus voluit defendere Britanniae partem quae ab hostibus capta non erat

4. Scegli la risposta esatta fra quelle proposte:

1. r. 4. **quisquam** è:
  - a. Un pronome interrogativo
  - b. Un aggettivo indefinito
  - c. Un pronome indefinito
  - d. Un pronome relativo

2. r. 7. **hoc** è:
  - a. Pronome dimostrativo ablativo singolare
  - b. Aggettivo dimostrativo ablativo singolare
  - c. Pronome dimostrativo accusativo singolare
  - d. Aggettivo dimostrativo accusativo singolare

3. r. 13. **quod** è:
  - a. Pronome relativo nominativo neutro singolare
  - b. Aggettivo interrogativo nominativo neutro singolare
  - c. Pronome relativo accusativo neutro singolare
  - d. Congiunzione subordinante causale

4. r. 15. **defendendam** è:
  - a. Participio presente
  - b. Participio passato
  - c. Gerundivo
  - d. Gerundio

5. Trasforma le seguenti proposizioni secondo quanto suggerito:

- a. r. 1 *Volens*
Qui _____
- b. r. 5 *Ultra Britanniam in Oceano positas*
Quae ultra Britanniam in Oceano positae _____
- c. r. 8: *Qui post Neronem imperavit*
Post Neronem _____ (si usi una forma implicita)
- d. r. 8 *In Britanniam missus*
Cum in Britanniam _____
- e. rr. 9-10. *Succedens autem Claudio in imperium Nero*
Ubi autem Claudio in imperium Nero _____
- f. r. 11 *Nerone imperatore*
Dum Nero imperator _____
- g. r. 13 *Ad Britanniam defendendam*
Britanniae _____ causa
- h. r. 14 *Cum vidisset*
Quia _____

6. Inserisci le parole mancanti, flettendole in modo adeguato nel seguente brano, tratto dal prosiegua di quello analizzato:

Postea Diocletianus XXXIII ab Augusto _____ ab exercitu electus est, Maximianumque socium creavit imperii. Quorum tempore Corausius _____, genere quidem infimus, sed consilio et _____ promptus, cum ad observanda Oceani litora, quae tunc Franci et Saxones infestabant, positus, plus in perniciem quam in profectum _____ ageret, ereptam praedonibus praedam ex nulla _____ restituendo dominis, sed sibi soli vindicando. Neque abfuit suspicio, quin ipsos quoque hostes ad incursandos fines artificii negligentia permetteret; _____ ob rem, a Maximiano iussus occidi, purpuram sumpsit, ac Britanniam occupavit. Qua sibi per VII annos fortissime vindicata ac retenta, tandem fraude Allecti socii _____ interfectus est. Allectus postea ereptam Carausio insulam per triennium tenuit; quem Asclipiodotus praefectus praetorio oppressit, Britanniamque post X annos _____.

qui, quae, quod

quidam, quaedam, quoddam

manus, us f.

respublica, ae f.

recipio, is, cepi, ceptum, ěre

suus, a, um

imperator, is m.

pars, partis f.